

Проців Олег Романович,

кандидат наук з державного управління, головний спеціаліст, Івано-Франківське обласне управління лісового та мисливського господарства, Україна, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Михайла Грушевського, 31, тел.: (050) 433 63 22, (098) 224 58 23, e-mail: oleg1965@meta.ua

ORCID: 0000-0001-6692-7835

Проців Олег Романович,

кандидат наук по государственному управлению, главный специалист, Ивано-Франковское областное управление лесного и охотничьего хозяйства, Украина, 76018, г. Ивано-Франковск, ул. Михаила Грушевского, 31, тел.: (050) 433 63 22, (098) 224 58 23, e-mail: oleg1965@meta.ua

ORCID: 0000-0001-6692-7835

Protsiv Oleg Romanovich,

PhD of Public Administration, Chief Specialist, Ivano-Frankivsk Regional Department of Forestry and Hunting, Ukraine, 76018, Ivano-Frankivsk, st. Mikhail Grushevsky, 31, tel.: (050) 433 63 22, (098) 224 58 23, e-mail: oleg1965@meta.ua

ORCID: 0000-0001-6692-7835



ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ МИСЛИВСЬКИМИ УГІДДЯМИ У ГАЛИЧИНІ XVI – КІНЦЯ XIX СТ.: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Розглянуто нормативно-правові акти Галичини щодо регулювання права користування мисливськими угіддями. Висвітлено компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування. Досліджено санкції органів влади проти порушників права користування мисливськими угіддями. Проаналізовано практику їх правозастосування органами державної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: мисливодство, Галичина, мисливські угіддя, полювання.

**ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРАВА ПОЛЬЗОВАНИЯ
ОХОТНИЧЬИМИ УГОДЬЯМИ В ГАЛИЧИНЕ XVI – КОНЦА XIX В.:
ИСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

Аннотация. Рассмотрены нормативно-правовые акты Галичины в части регулирования права пользования охотничьими угодьями. Освещена компетенция органов государственной власти и местного самоуправления. Исследованы санкции органов власти против нарушителей права пользования охотничьими угодьями. Проанализирована практика их правоприменения органами государственной власти и местного самоуправления.

Ключевые слова: охота, Галичина, охотничьи угодья, охота.

STATE REGULATION OF THE RIGHT TO USE HUNTING GROUNDS IN GALICIA IN 18TH – LATE 20TH CENTURY: HISTORICAL AND THEORETICAL ASPECT

Abstract. This article presents the legal and regulatory acts of Galicia regarding the regulation of the right to use hunting grounds. The competence of bodies of state power and local self-government is covered. The sanctions of the authorities against violators of the right to use hunting grounds were investigated. The practice of their enforcement by bodies of state power and local self-government is analyzed.

Keywords: recreational hunting, Galicia, hunting grounds, hunting.

Постановка проблеми. В Україні надання в користування мисливських угідь нерідко супроводжується політичними та правовими конфліктами, в основі яких лежить недосконалість механізму їх надання. Процедура надання у користування мисливських угідь є надзвичайно громіздкою, непрозорою і не відповідає ринковим принципам. Визначена у законодавстві норма про плату за користування мисливськими угіддями не реалізовується. Ці фактори викликають негативне ставлення суспільства до органів публічного управління і до галузі мисливського господарства, що не сприяє ефективному веденню всієї галузі. Історичний досвід Галичини в регулюванні права користування мисливськими угіддями дає змогу напрацювати дієві механізми для сталого розвитку мисливської галузі.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Досліджувана проблема висвітлювалась у працях: Й. Каспарека, Т. Бресевіча, Е. Тілля, В. Бужинського, К. Слотвінського, В. Шабльовського, Г. Гориня, М. Арістова. Нормативно-правові акти, які врегульовували питання мисливства, містяться у “Стенографічних звітах Галицького сейму”, “Мисливському та рибальському календарі”, у фаховому мисливському виданні “Ловець” та фаховому лісовому виданні “Сильван”. В той же час є суттєві проблеми, які потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження — виявлення закономірностей, особливостей, тенденцій розвитку державотворення у Галичині в частині регулювання права користування мисливськими угіддями у Галичині XVI – кінця XIX ст.

Виклад основного матеріалу.

Розвиток суспільних відносин у мисливстві тривав з незапам'ятних часів. До X ст. полювання велося для життєвої необхідності, а саме: для їжі та одягу. Дичина тоді була “res nullis”, тобто кожен полював коли і де хотів, а добута дичина вважалася власністю мисливця. До X ст. мисливського законодавства не було, лише з початком зародження феодального ладу були встановлені певні правила щодо мисливства. Так, у Польщі, починаючи з часів Болеслава Хороброго (967–1025), лише король мав виняткове право полювання по всій країні. Монарх, як виключний власник полювання, перерозподіляв ці права світським і духовним особам. У цей же час запроваджено податок за утримання птахів і псарень. З розвитком феодалізму, а особливо на його пізніх стадіях, привілей полювання переходив також до рук вищих світських і духовних осіб. З передачею великих земельних площ еліті визначалося, що вони отримували право полювати на отриманій землі.

У Київській Русі, де на великих площах проживало мало населення, право полювання було ліберальнішим порівняно з іншими країнами Європи. Руські князі з давніх часів мали у своєму розпорядженні найкращі місця для полювання (території на берегах Дніпра, Десни тощо). Більше того, ці території були визначені у відповідних правових нормах. На цих землях князі утримували своїх ловчих, сокольників, псарів, тетерників, лебединих ловців, зайчатників, а жителі були зобов'язані утримувати княжих ловчих: “Князі руські із давніх часів мали у своєму

розпорядженні певні місця, на яких вони полювали. Так, у святої княгині Ольги були свої місця для полювання на ріках Дніпро і Десна, а також вона мала право полювати по всій тодішній Руській землі” [1, с. 1–20]. У “Повісті врем'яних літ” описано конфлікт через мисливські угіддя у X ст. Син шведського воєводи Свенельда — Лют заїхав у чужі деревлянські мисливські угіддя, де у 975 р. був убитий [2, с. 44].

Починаючи з XII ст. у Галичині князі почали передавати право полювання монастирям, костелам, шляхті, приватним особам. Велике економічне значення мало полювання на бобрів, тому часто для підтримки монастирів їм надавався привілей полювання на цих тварин. Селянам надавалося право малого полювання (тобто на зайців, лисиць, пернату дичину), які за це сплачували податок, що складався зі шкір лисиць, куниць, а найбільше — білок [3, с. 824].

З часом мисливські норми розлогіше регламентували право. Так, Литовський статут Зигмунда Першого (1507–1548) ширше описував стосунки у мисливстві. У Галичині будь-яке право, в тому числі і право полювання, регламентували Статути Великого Литовського князівства від 1529, 1566 та 1588 рр.

Так, у статуті 1529 р. був розділ 9 “Про полювання, пуцу, бортне дерево, озера, боброве полювання, хмільники, соколіні гнізда”, що складався з одинадцяти статей. У статті 1 “Незаконне полювання на чужих володіннях” було прописано:

— якщо хто-небудь незаконно полює в чужих володіннях і проти нього будуть приведені незаперечні

докази, той повинен заплатити за насильство 12 рублів, а великому князю слід було заплатити винагороду на суму вартості спійманої дичини по ціні, яка подана нижче, тобто у статті 2;

– якщо б спіймали стрілка зі звірем, вбитим у лісі, то його треба привести до органів влади, а ті повинні були його засудити до смерті на рівні з іншими злодіями;

– якщо б хто-небудь полював на своїй землі на звіра, а той звір перейшов на чужу територію, то він може переслідувати свого звіра та вбити його і на чужій землі;

– якщо б хто-небудь підстрелив звіра на своїй землі, а той звір перейшов би у чужі володіння, то за своїм підранком мисливець може піти у чужі володіння.

У статті 2 “Ціна звірів” була встановлена ціна на диких звірів: за зубра — дванадцять рублів, лося — шість, оленя або лань, ведмедя, коня або кобилу — по три, дикого кабана, свиню, рись — один, сарну — піврубля [4].

Про важливість врегулювання питання користування мисливськими та рибальськими угіддями можна судити по тому, що його врегулювання внесено до Конституції Пилипа Орлика від 5 квітня 1710 р. [5].

Монархи за цей період залежно від політичної ситуації у країні права полювання для шляхти то пом’якшували, то робили суворішими. Слід відмітити, що положення Литовського статуту діяли до початку XIX ст. на території всієї України, і більша їхня частина повторювалася пізніше в “Збірнику малоросійських прав” [6].

З розпадом Першої Речі Посполитої та входженням у 1772 р. Галичини до складу Австрійської імперії змінюється правове регулювання ведення мисливства, зокрема організація мисливських ревірів, боротьба з порушниками правил полювання, відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільськогосподарським товаровиробникам. Одним із перших мисливських законів Галичини був Патент від 28 лютого 1786 р., відповідно до якого право полювання належало виключно власнику земельної ділянки незалежно від їх площі. Слід відмітити, що ця норма врегульовувала право полювання лише між великими землевласниками, бо в ті часи селяни не володіли приватною власністю на землю. Цивільний закон (ст. 295) вважав дичину частиною землі або часткою нерухомості, яка належала власнику землі. Австрійськими патентами, п. 20 від 1786 р., п. 10 від 1849 р. і п. 174 Кримінального кодексу несанкціоноване полювання визнавалося крадіжкою. Однак право чітко встановлювало, що лише право полювання, а не дичина є предметом нерухомості, тому уповноважений з полювання мав право лише на своїй землі ловити дичину. Так, п. 4 Патенту Австрії від 1786 р. визначав, що власник землі втрачав право власності на дичину, якщо вона перейшла на іншу земельну ділянку. Патент не обмежував мінімально допустиму площу земельної ділянки для права полювання власникам земельних ділянок. У випадку, коли поранена дичина перейшла на чужу ділянку, її забороняли переслідувати зі зброєю. Перната дичина не вважалася цін-

ною, і її можна було виловлювати будь-яким методом, виставляючи сітки на чужій ділянці. Кожному власнику земельної ділянки дозволяли виставляти силця, копати вовчі ями, але з вимогою вживати заходи, щоб не покалічити при цьому людей [7, с. 474].

Диких кабанів зараховували до розряду шкідливих тварин і спеціально їх розводити заборонялося, за винятком вольєрних господарств. Натомість, поряд з вовками та лисицями їх дозволяли добувати за допомогою вогнепальної зброї у будь-який час, а власник мисливського ревіру був зобов'язаний контролювати чисельність кабанів, щоб вони не завдавали збитків сільськогосподарським посівам селян. Якщо ця вимога не виконувалась, власник мисливського ревіру сплачував штраф у розмірі 25 золотих та відшкодував будь-яку шкоду, що заподіяли дикі кабани та хижаки. Крім того, на органи державної влади покладався обов'язок контролювати власників мисливських ревірів, щоб вони не розводили дичину у таких масштабах, щоб вона завдавала збитки сільському господарству [8, с. 379].

Для відлякування дичини власники сільськогосподарських посівів мали право обгороджувати власну ділянку парканами, ровами, плотами, але за умови, що за допомогою цього приладдя не добуватимуть дичину. На засіяних полях до збору врожаю забороняли полювати або збирати яйця диких птахів. Якщо власник полювання нехтував цією вимогою, то карався штрафом у 25 ринських золотих на користь особи, якій він заподіяв шкоду [9, с. 192]. Власники

земельних ділянок мали у будь-який спосіб виганяти зі своєї землі дичину, і навіть у випадках, коли дичина була добута, власник мисливського ревіру не мав права вимагати відшкодування за неї [10, с. 19]. Власники права полювання самостійно або через свою мисливську охорону відстрілювали бродячих собак [11, с. 269–270].

Для оперативного вирішення питання відшкодування завданих збитків необхідно було повідомити про інцидент гміну, яка призначала відшкодування. Проте ця компетенція гміни проіснувала до 1854 р., після чого відповідно до розпорядження Міністерства рільництва Австрії від 14 липня 1854 р. її передали від місцевого самоврядування до органів державної влади. Власник права полювання не міг заборонити власнику земельної ділянки випасати худобу, косити сіно, будувати будинок на своїй ділянці.

Закон забезпечував право власності на дичину і забороняв будь-кому під жодним приводом її привласнювати. Стаття 20 Патенту визначала, що незаконне привласнення дичини каралось як злочинство, тобто застосовувалась така сама міра покарання. Пізніше п. 174 Кримінального кодексу Австрії від 27 травня 1852 р. визначає крадіжкою: вилов риби зі ставків, на яких заборонено рибалити (штраф — 5 золотих); добування дичини з мисливських ревірів (відповідно до п. 178 — від 6 місяців до одного року тюрми суворого режиму, а при обтяжуючих обставинах — від року до п'яти). На рівні з браконьєром відповідальність несли й особи, які переховували браконьєра. Якщо озброєний браконьєр у мис-

ливських угіддях на вимогу мисливської охорони не склав зброю чи нападав, то мисливцю та мисливській охороні дозволялось застосовувати зброю з метою оборони.

Право полювання, яке включало в себе переслідування, відлов і добування мисливських тварин для власного споживання, а також їх продаж, визначали пункти 1, 4, 5 Патенту для Галичини від 13 лютого 1787 р. У подальшому Галицький сейм видав 30 січня 1875 р. Перший Галицький мисливський закон, який містив вимоги мисливського законодавства, визначені Австрійськими патентами.

Правове регулювання відлову птахів відносилось до права полювання і поставало лише в тому випадку, коли власник землі мав право полювати на своїй ділянці. Був заборонений самостійний відлов птахів без дозволу власника земельної ділянки. Це право регламентували у деяких країнах Австрійської імперії по-різному. Так, у Чехії не було визначено, що відлов птахів вважається полюванням, а в Тиролі, навпаки, птахи складали предмет полювання [12, с. 177–184].

Кожен великий землевласник у Галичині мав право продати або здати в оренду право полювання на своїй землі. Щоб піддані (кріпаки) не були відірвані від ведення сільського господарства, оренду права полювання їм не віддавали [13, с. 132–135].

Крім законодавчого регулювання надання в оренду права полювання, питання належало також до компетентних державної виконавчої влади. Зокрема, роз'яснення Міністерства рільництва Австрії від 19 листопада 1873 р. (L. 12005) передбачало,

що орендар повинен наймати до охорони професійно підготовлених мисливських охоронців. Пункт 14 визначав, що лише за погодженням з державною владою право охорони надавалось особисто власнику або орендарю полювання. Орендар права полювання був зобов'язаний у тримісячний термін після укладення відповідного договору найняти на роботу мисливську охорону. При невиконанні цих вимог договір про оренду права полювання скасовувався. Пункт 17 визначав, що орендувати право полювання могла особа, яка отримала дозвіл на носіння зброї, передбачений Патентом від 24 жовтня 1852 р. [8, с. 369]. Адміністративний трибунал рішенням від 19 червня 1880 р. (L. 1123 № 807) дав таке роз'яснення, що мисливські угіддя вважаються суцільними, навіть коли їх перегороджують дороги і річки. Якщо власник земельної ділянки не володіє правом полювання, оскільки площа його ділянки менша за 200 моргів, він мав право укласти угоду з власником сусідньої земельної ділянки, власник якої також не мав у власності 200 моргів. При укладанні угоди з власниками сусідніх земельних ділянок з метою виконання вимог мінімально встановленої суцільної площі у 200 моргів можна було отримати право полювання. Вартість оренди повинна визначатись відповідно до ціни, яка існувала за оренду права полювання в інших орендованих мисливських ревірах у цій же гміні [14, с. 86].

Наступним системним нормативно-правовим актом, що врегулював полювання, був Патент від 7 березня 1849 р. Він встановив міні-

мальну суцільну площу для облаштування мисливського ревіру — 200 моргів [15, с. 41]. Власники менших наділів землі не мали права полювання, більше того, воно передавалось гміні, яка здавала його в оренду, що було передбачено у пункті 7 Патенту від 7 березня 1849 р. Відповідно до пункту 8 цього ж Патенту чистий дохід, який отримувала гміна від здачі в оренду права полювання, розподілявся між власниками земельних ділянок пропорційно до їхньої площі [16, с. 14].

Організація аукціону належала до компетенції гміни, але якщо та не справлялась із своїми функціями, то ці функції переходили до органів державної влади. На цей час мінімальний термін надання у користування мисливських угідь становить 15 років, а за Австрійським законодавством у Галичині термін оренди права полювання становив не менше п'яти, хоча у деяких виняткових випадках можна було укласти угоду на менший термін. Орендар полювання повинен був сплатити вартість оренди одразу за два роки наперед та за чотири тижні до початку оренди. Суборенда мисливських угідь була заборонена [8, с. 70–71].

Крім того, цей патент надавав право полювання на чужій землі та на малих ділянках площі, виходячи з принципу, що на малій площі дичину неможливо доглядати. Якщо хтось придбав землі більш як 200 моргів, то він повинен дочекатись, щоб закінчився термін дії попереднього контракту. Зазвичай мінімальний термін оренди права полювання укладався на три роки, а в середньому — на п'ять років.

У випадках, коли власник права самостійного полювання мав 200 моргів землі і продав частину землі, він втрачав право самостійного полювання, і, навпаки, коли власник землі не мав права самостійного полювання у зв'язку з недостатньою площею, при придбанні землі набував право самостійного полювання. Але при цьому відзначалось, що реєстрація мисливського ревіру відбудеться, коли буде докуплено щонайменше 15 гектарів [17, с. 70–71]. У роз'ясненні Міністерства рільництва Австрії від 31 липня 1849 р. № 342 визначалось, що суцільною (безперервною) площею землі, необхідною для організації мисливського ревіру, вважається земля, яка лежить в одній чи в кількох гмінах, існують умови перебування на цій ділянці, не ступаючи на іншу ділянку. Суспільні дороги, залізничні колії, ріки не можуть бути перешкодою, щоб земельна ділянка вважалась неперервною площею [8, с. 362], [18, с. 1].

Слід відмітити, що Галицьке мисливське товариство вважало вимоги Австрійського патенту від 1849 р. щодо мінімальної площі у 200 моргів невідповідними для ефективного ведення мисливського господарства і лобювали можливість збільшення цієї площі до 300 моргів [19, с. 189–191].

Не відбувалось без порушень мисливського законодавства й надання в оренду мисливських угідь. Так, відповідно до п. 4. Розпорядження Міністра сільського господарства від 1852 р. виконавча влада мала право не затверджувати акт про проведення аукціону, якщо виявиться, що при проведенні аукціону була попередня

змова між його учасниками з метою зменшення ціни оренди. Орган виконавчої влади Галичини звертав увагу на неприпустимість порушення цієї вимоги [20, с. 367]. Повноваження надання коментарів щодо виконання права полювання та державне управління мисливським господарством в Австрії відповідно до роз'яснення від 14 лютого 1869 р. стосувалися Міністерства рільництва, тоді як до Міністерства внутрішніх справ належали справи стосовно вирішення покарань браконьєрів за порушення правил полювання. Видача дозволів на право носіння зброї органи державної влади видавали відповідно до Патенту про зброю від 24 жовтня 1852 р. Пряме виконання повноважень щодо боротьби з браконьєрством стосувалося старост [8, с. 385].

Розпорядження Міністерства внутрішніх справ від 25 квітня 1867 р. L. 1867 визначало, що суцільна площа земельної ділянки могла складатися з двох господарств, які розташовані по сусідству. Кожному власнику суцільної площі не менш як 200 моргів дозволялось полювання на власній землі. Також визначалось, що самостійні мисливські ревіри не можуть бути долучені розпорядженням гміни до гмінних мисливських ревірів. Чистий дохід з гмінного полювання повинен бути розділений кожного року або на кінець завершенням терміну оренди мисливських угідь між усіма власниками земельних ділянок, які увійшли в цей ревір. У разі виникнення суперечок при розподілі коштів за оренду мисливських угідь конфлікт вирішувала державна влада, керуючись рескриптом Міністерства рільництва від 22 березня

1873 року L. 446. Також відповідно до цього документа контроль за виконанням вимог оренди права полювання покладався на гміну. За неналежне виконання державна влада мала право накласти на гміну штраф у розмірі 10–200 золотих ринських.

Одним із вагомих нормативно-правових актів, який врегулював питання оренди права полювання було Розпорядження Міністра внутрішніх справ “Про використання права полювання” від 15 грудня 1852 р. Пункт 1 визначав, що виключно через аукціон слід надавати в оренду право полювання на землях, які належать гмінам. Процедура надання в оренду передбачала публічне оголошення в офісі повітової влади та проведення аукціону за три місяці до закінчення терміну оренди попереднім орендарем. Інформацію про проведення аукціону розвішували у публічних місцях і направляли до потенційних учасників аукціону. Невиконання цих вимог могло бути підставою для скасування результатів аукціону.

Міністерство рільництва Австрії своїм рішенням від 25 червня 1878 р. L. 6232 визначило, що керуватись при проведенні аукціону слід Законом про проведення аукціонів від 15 липня 1852 р. Також у цьому рішенні визначалось, що відсутність дерев'яного молотка та фахового ліцитатора не дає право визнати аукціон недійсним. Якщо аукціон на оренду права полювання не дав результату, то державна виконавча влада повинна була вжити всі заходи, щоб право полювання використовувала сама гміна. Пункт 6 визначав, що оренда права полювання повин-

на укладатись на термін не менш як п'ять років і лише з дуже важливих причин може укладатись на коротший термін, але у жодному разі — не менше трьох років. На переможця аукціону покладалась обов'язок за чотири тижні до початку оренди сплатити кошти наперед за два роки, з яких — половина складала оплата, а інша половина — завдаток. Передавати в суборенду право полювання можна було лише з дозволу органів державної влади.

Відповідно до п. 4 Адміністративного трибуналу від 3 лютого 1881 р. L. 81 № 1000 акт оренди права полювання мала затвердити повітова державна влада. Рішення адміністративного трибуналу від 7 квітня 1878 р. L. 579 № 247 визначало, що особа, яка запропонувала найвищу ціну за оренду права полювання, набувала це право після затвердження протоколу аукціону у старости.

Взірець протоколу з проведеного аукціону щодо надання мисливських угідь наведено на рис. 1 [21, с. 145].

Рішення Адміністративного трибуналу від 27 грудня 1877 р. L. 1759 № 180 визначало, що у випадку смерті орендаря права полювання це право переходило до його спадкоємця.

Орендар права полювання відповідно до п. 5 Патенту від 7 березня 1849 р. повинен під особисту відповідальність встановити контроль над мисливським ревіром шляхом прийняття на роботу відповідних мисливських охоронців. Найнятих на роботу мисливських охоронців необхідно було представити на затвердження державній повітовій владі [8, с. 368–369]. З'явилась й імперативна вимога до орендарів мисливських угідь щодо утримування фахової мисливської охорони. Так, Міністерство рільництва Австрії розпорядженням від 18 червня 1874 р. L. 7005 роз'яснювало термін “фаховий мисливський охоронець”, тобто особа, яка склала державний екзамен з мисливства або яку староста повіту визнав придатною для охорони мисливських угідь. Розпорядження від 19 листопада 1873 р. L. 12005 забороняло працювати у мисливській охороні особам, які не вміють вправно полювати [Там само, с. 365]. Крім того, особа, яка претендувала на посаду мисливського охоронця, відповідно до розпорядження Міністерства внутрішніх справ Австрії від 19 листопада 1873 р. L. 12005 повинна була отримати дозвіл на зброю.

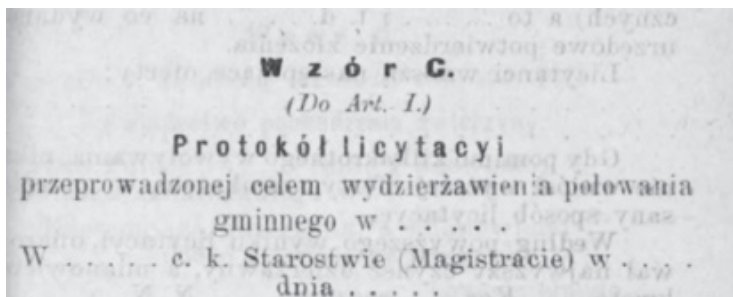


Рис. 1. Протокол аукціону щодо надання мисливських угідь

У дозволі на зброю було вказано, що староста повіту діяв від імені його Імператорської Високості (рис. 2). У бланку дозволу на зброю містилися такі дані: назва повіту, ім'я та прізвище особи, яка отримала дозвіл, її місце проживання, термін дії дозволу, підпис керівника повіту [22, с. 763–768].

Мисливський чи лісовий охоронець мав право використовувати зброю лише у тому випадку, коли він носив форму встановленого зразка (Розпорядження Міністерства внутрішніх справ Австрії від 2 січня 1854 р.). Мисливських охоронців стосувалися й певні моральні перестороги, а саме: бездоганна репутація, відсутність судимостей за вбивство, розбої, перебування у в'язниці більше шести місяців. Функції мисливського охоронця не могли виконувати особи, молодші 20 років, з поганим зором та пам'яттю, схильні до пияцтва, азартних ігор, спекуляцій, з фізичними вадами. Лише після скла-

дання відповідної присяги мисливському охоронцю видавали відповідне посвідчення (див. рис. 3).

Аналогічні посвідчення видавалися рибальським охоронцям (див. рис. 4).

Ведення реєстру мисливських охоронців було покладено на органи державної влади, а власники мисливських господарств повинні були повідомляти про прийняття або звільнення мисливського охоронця. За невиконання цієї вимоги на них накладався штраф у розмірі 2–10 золотих (Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 1 липня 1857 р. № 124) [8, с. 374].

Висновки. Право регулювання використання мисливських угідь корелюється з політичними режимами, які визначали механізми використання мисливських угідь. Виявлено, що до Х ст. регламентування права використання мисливських угідь та добування дичини не здійснювалось. З Х по XIV ст. монархи на власний

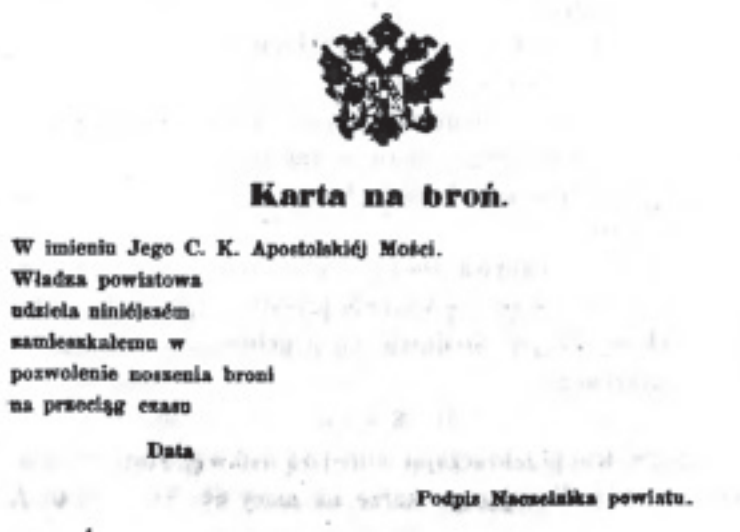


Рис. 2. Дозвіл на зброю

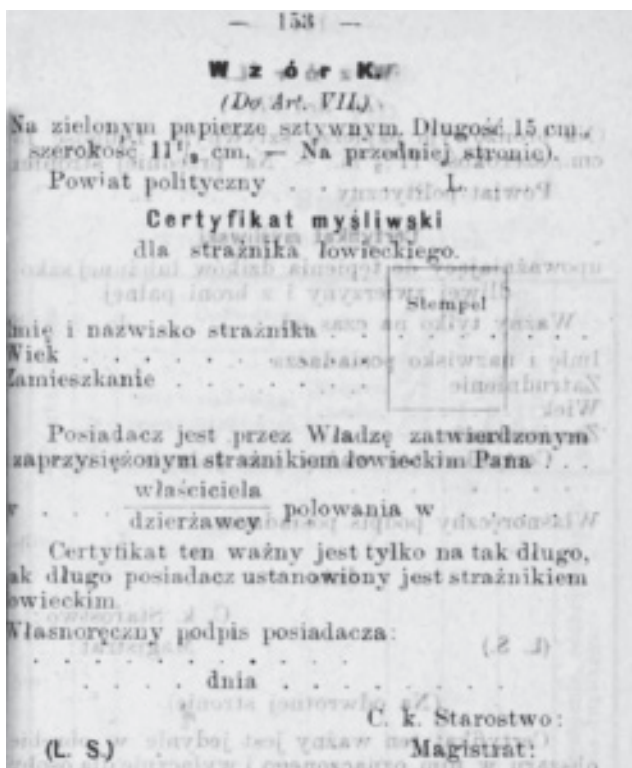


Рис. 3. Бланк мисливського сертифікату мисливського охоронця [21, с. 153]

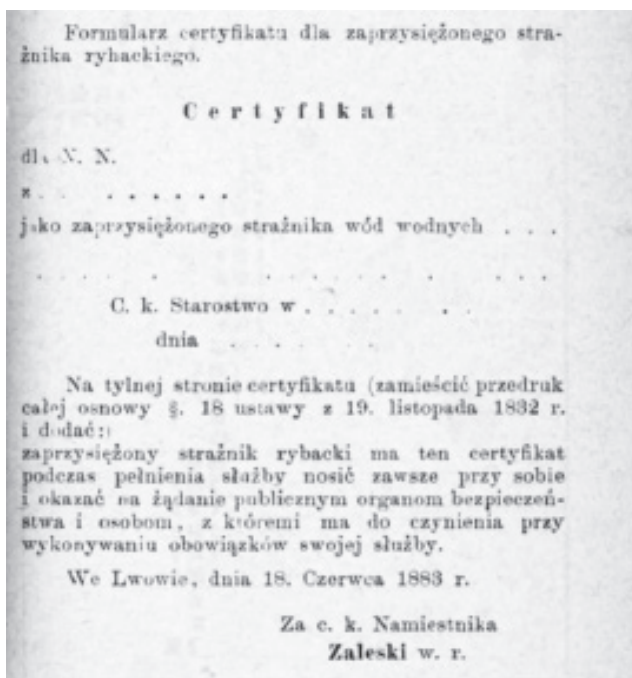


Рис. 4. Бланк посвідчення (сертифікат) рибальського охоронця [23]

розсуд розподіляли користування мисливськими угіддями. Починаючи з Литовських статутів, у Галичині запроваджено законодавче використання мисливських угідь. Встановлено, що основними положеннями, які врегульовували це питання, були: визначення власності мисливських угідь, процедура оренди угідь, оплата за їх використання, охорона угідь від незаконного полювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Аристов Н.* Промышленность древней Руси. — С.-Петербург, 1866. — С. 1–20.
2. *Лімоніс* руський / [пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанич]. — К. : Дніпро, 1989. — С. 44.
3. *Prawo łowieckie w polsce w wiekach srednich* // Przewodnik Naukowy i Literacki: Dodatek do “Gazety Lwowskiej”. — 1904. — № 7. — S. 824.
4. *Статут* Великого Князівства Литовського 1529 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : // www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Litva/XVI/1520-1540/Statut1529/text9.phtml?id=2278. — Заголовок з екрану.
5. <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html>
6. *Природоохоронні* напрями в державницькій політиці українського козацтва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: gaidamaky.pp.net.ua/publ/2-1-0-4
7. *Posiedzenie 1–26* // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesji ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyi Lodomeryiz Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. — Lwów, 1896. — S. 474.
8. *Kasperek J. R.* Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyi Lodomeryiz Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasperek. — Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. — Т. 1. — S. 379.
9. *Opinia prawna w sprawie odszkodowania za uszkodzenia przez zwierzozostan spowodowane* // Sylwan. — 1890. — № 5. — S. 192.
10. *Bresiewicz T.* Ustawodawstwo łowieckie w Europie / Tadeusz Bresiewicz. — Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1898. — S. 19.
11. *Paragraf 43* utawy łowieckiej // Łowiec. — 1905. — № 23. — S. 269–270.
12. *Till E.* Wykład prawa rzeczowego austryackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawu). — 2-e wyd. / E. Till — Lwów : Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 1892. — Т. II. — S. 177–184.
13. *Ślotwiński K. L.* Katechizm poddanych galicyjskich o prawach i powinnościach ich względem Rządu, Dworu i samych siebie. — Kraków: zakład nar. im. Ossolińskich, 1832. — S. 132–135.
14. *Горинь Г.* Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX – 30-ті роки XX ст.). — Київ: Наук. думка, 1993. — С. 86.
15. *Szabłowski L.* Korespondencye // Łowiec. — 1883. — № 3. — S. 41.
16. *Ustawa* łowiecki. — Lwów: Seyfahrt i Czajkowski, 1894. — S. 14.
17. *Burzyński E.* W sprawie wykonania prawa polowania // Łowiec. — 1887. — № 4. — S. 70–71.
18. *Sprawy krajowe* // Gazeta lwowska. — 1892. — № 36. — 16 lutego. — S. 1.
19. *Paszkućki M.* Kilka uwag u sprawie reformy Ustawy łowieckiej // Łowiec. — 1887. — № 12. — S. 189–191.
20. *Orzeczenia* wyższych władz w sprawach leśnictwa i łowiectwa // Sylwan. — 1884. — № 10. — S. 367.

21. *Kalendarz* myśliwski i rybacki na rok 1901. — Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1901. — S. 145.
22. *O fabrykacji*, handlu i posiadaniu broni // Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych / zebrał, ułożył i wydał J. R. Kasperek. — Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1868. — T. II. — S. 763–768.
23. *Kalendarz* myśliwski i rybacki na rok 1886. — Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1886.